

גבולות היחידה: במדבר פרק י"ז פסוקים א'-ה'

נושא היחידה: מחתות החטאים ציפוי למזבח

כותב: אורן גוטמן

מספר שיעורים ליחידה: 1

פתיחה

יחידה זו באה כהמשך ליחידה הקודמת. חשוב מאוד לפתוח בתיאור המציאות שעכשיו אנו עומדים בה: כל עם ישראל געש ורעש בעקבות המורדים. ההמולה פסקה בבת אחת. קורח ועדתו נבלעו באדמה. מאתיים חמישים הנשיאים נשרפו בידי אש שיצאה מאת ה'. עתה, דממה שוררת במחנה.

כיצד אנו יכולים להבטיח שמרד נוסף לא יחזור בעתיד? איזה תמרור אפשר לייצר שיזהיר ויזכיר לדורות הבאים שלא לחזור על חטא קורח ועדתו?

ניתן להקרין על הלוח תמרורי אזהרה מהאתר הבא: <http://milonit.co.il/azhara.htm>

- נשאל: מדוע חובה להישמע לתמרורי האזהרה?

החובה להישמע לתמרורי האזהרה נובעת מתוך הניסיון המר, שאנשים שלא נשמעו אליהם נפגעו.

עיון בפסוקים

הלימוד יתבצע בעזרת הנחיית המורה בשילוב שני אלמנטים: 1. קריאה צמודה מתוך הפסוקים, 2. דיון במשמעות כפי שעולה מתוך הפסוקים. במקביל לשני אלמנטים אלו, ישנן נקודות לדיון והצעות להתבוננות שאותן יש להעלות תוך כדי לימוד מהפסוקים.

אהרון הצטווה בידי ה' לקחת את המחתות של מאתיים וחמישים הנשיאים שנשרפו מהאש שיצאה מאת ה'. את האש והקטורת שהיו עדיין על המחתות, היה עליו לשפוך, וכך לרוקן את המחתות מתוכן. התורה מציינת את הסיבה לנהוג באופן כזה במחתות: "כי קדשו".

- חשבו, כיצד יכול להיות שהמחתות של החטאים יקדשו?

למורה:

הפרשנים ניסו למצוא תשובות שונות לשאלה זו. **הרמב"ן** כתב שלא מעשה החוטאים הוא שקידש את המחתות, אלא ה' הקדישן, כדי שבאמצעותן יתחנכו בני ישראל – באופן שבו כל פעם שהם יראו אותן, הם ייזכרו בגורלם שלא אלה שהתיימרו להשיג מדרגה שלא הייתה ראויה להם.

האברבנאל פירש שכוונת מאתיים וחמישים מקריבי הקטורת הייתה למרוד במשה רבנו, ולכן הקטורת שלהם לא התקבלה. אך מכיוון שהשימוש במחתות עצמן היה לפעולה לעבודת ה', לכן הן קודשו.

שני הפירושים הללו שונים בתכלית - בעוד הרמב"ן סובר שה' הוא שהקדיש את המחתות, ומצד עצמן הן כלל לא היו ראויות להיות קדושות, הרי שהאברבנאל סובר שמאתיים וחמישים הנשיאים הם אלה שקידשו את המחתות במעשיהם.

• **חפש** כמה פעמים חוזרות המילים 'קדש' ו'קרב' בפסוקים אלו, בהטיות שונות? מה באה לרמז לנו התורה בהדגשת מילים אלו?

מילים אלו יחדיו חוזרות חמש פעמים. ייתכן שמילים אלו מרמזות לנו על הרצון להתקרב אל הקודש, אך רצון זה חייב לבוא בהדרכה אלוקית כיצד מתי מי ואיך מתקדשים ומתקרבים אל ה' ועבודתו.

ניתן להביא דוגמה להדרכה אלוקית כיצד להתקרב אל ה' - נתינת המצוות לעם ישראל. מטרת המצוות היא להביא לקרבה בין עם ישראל לקב"ה. רק הקב"ה יכול להורות לנו כיצד היא הדרך להתקרב אליו. בני אדם אינם מסוגלים ואינם יודעים כיצד ליצור מערכת ציונים היוצרת את הקרבה. רק הקב"ה יכול ליצור מערכת כזו.

ניתן להוסיף שגם בתוך המצוות, הקב"ה נותן לנו שיעור מדויק של המצוות. דוגמה: מצוות ישיבה בסוכה היא רק שבעה ימים. אדם אינו יכול לומר שישב שמונה ימים מכיוון שהסוכה גורמת לו לקרבת ה'. ביום השמיני, הוא לא ייחשב כיושב בסוכה אלא כיושב תחת הצל.

• מדוע המחתות מצפות את המזבח? מה המשמעות של עניין זה?

כפי שראינו בתחילת השיעור, ישנם תמרורי אזהרה המונעים מאתנו להתקרב למקום סכנה. כך המחתות מזכירות לנו שמי שאינו ראוי להתקרב אל המזבח, שלא יקרב.

• היכן פגשנו בפרק ט"ו תמרור שהזכיר לנו להתרחק מהיצר הרע ולהתקרב לעבודת ה'?

בפרק ט"ו התורה הפגישה אותנו עם מצוות הציצית. תפקיד הציצית הוא לעשות סימן/תמרור כדי לזכור את מצוות ה' ולעשותן. האדם אינו יכול לסמוך על זיכרונו בלבד, מכיוון שטרדותיו מרובות והנטייה שלו היא לשכוח גם דברים חשובים. לכן באה מצוות הציצית שמזכירה לו את קיום כל מצוות ה'.

פסוק ה' חותם את היחידה הזו במסר של פרשת קורח: "ולא יהיה כקרח וכעדתו". פסוק זה מתייחס לשתי בעיות שעלו בטענות של קורח ועדתו:

1. בניגוד לטענת קורח "כל העדה כולם קדושים", הרי שישנן מדרגות בקדושה ולא כולם נמצאים באותה מדרגה. וכדי לעלות במדרגות הקדושה, צריך לעלות שלב אחר שלב.

2. אף על פי שאפשר לעלות במדרגות הקדושה, הרי שישנן מדרגות שלא ניתן להגיע אליהן. ולכן לא כל אחד יכול להקטיר את הקטורת, אלא רק המיועדים לכך.

הצעות להמחשה

1. ראינו אדם מבוגר (אבא, אימא, סבא וכד') ושאלו אותו על אירוע משמעותי מהילדות שלו שאותו הוא זוכר. איזה תחושה מקנה לו זיכרון זה? מדוע הוא זוכר דווקא את האירוע הזה? האם זיכרון זה משמעותי לו גם לאחר שנים רבות?
מתוך ריאיון זה נוכל להפנים את החשיבות של הזיכרון שמלווה את בני האדם לאורך שנים, ולעתים אף מהווה גורם מניע במהלך החיים.
2. ציירו בכניסה לבית כנסת תמרור אזהרה, המבטא את ההתנהגות הראויה במקום קדוש.

מסרים והפנמה

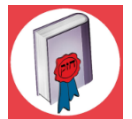
- כבוד שמים** – מכיוון שהמחנות שימשו לעבודת ה' - להקטרת הקטורת – אי אפשר לנהוג בהן כפי שנהגו לפני הקטרת הקטורת - יש לנהוג בהן בכבוד גדול.
- הקדמת רפואה למכה** – כדי למנוע מאנשים זרים להקטיר את הקטורת, ניתן סימן על המזבח כדי שיוכלו להימנע מהקטרה אסורה.
- כוח הזיכרון** – הזיכרון עוזר לשמור על האדם מפני סכנות שהוא נתקל בהן בעבר. לולא הזיכרון, אדם היה עלול לסכן את עצמו כל פעם מחדש. המחנות משמשות ריקוע למזבח, כדי שהעם ידע לאן לא כדאי לו להתקרב.

מבט שלם

- שותפים מרכזיים למרד של קורח ועדתו היו מאתיים וחמישים הנשיאים. משה העמידם למבחן בהקטרת הקטורת על המחנות. כמובן, ה' חפץ במי ששומע בקולו, ולכן הוא הענישם בשרפה. אם כן, נותרו בעינן המחנות הקדושות של מאתיים וחמישים הנשיאים. מחנות אלו שימשו כציפוי למזבח בגלל קדושתן.

סיכום

- אחרי העונש למורדים, שוררת דממה במחנה. עתה, כולם יודעים מי הם הנבחרים האמתיים שאותם בחר ה'. אין מי שיבוא ויעז לצאת נגד המנהיגות ולטעון כלפיה שום טענה. אלא שהלימוד ביחידה הבאה יביא אותנו לידי הפתעה מוחלטת. אכן, לא כולם מפנימים מי הם המנהיגים, ולכן ישנם אנשים שמחליטים שלא לשתוק על אירועי קורח ועדתו.